

بررسی نقش مدیریت هزینه برای شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار بر روی میزان مدیریت سود آنها

فاطمه حبیبی^۱

تهمینه قربانپور یاسوری^۲

مرتضی بغدادی^۳

معصومه زارع^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۱۵ تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۱۱/۳۰

چکیده

حسابداری پلی برای مدیران ایجاد می کند تا منافع خود را با ذینفعان مبادله کنند. به طور خاص، شرکت ها باید استانداردهای حسابداری و مقررات افشای اطلاعات در بورس را رعایت کنند. صورت های مالی به عنوان ابزاری برای کمک به انتقال اطلاعات به سرمایه گذاران و سایر طرف ها استفاده می شود. با این حال، در واقعیت، بسیاری از مدیران گزارش های مالی را دستکاری کرده اند یا تلاش کرده اند تا سود را تعدیل کنند تا بر قیمت سهام شرکت، عرضه موفق در بورس، انتشار سهام جدید یا صرفاً برای استفاده از مشوق های مالیات بر درآمد شرکت ها تأثیر بگذارند. هدف از انجام تحقیق پیش رو بررسی نقش مدیریت هزینه برای شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار بر روی میزان مدیریت سود آنها می باشد. این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت، یک پژوهش توصیفی با تأکید بر روابط همبستگی است، تحقیق حاضر در حوزه مطالعات پس رویدادی قرار می گیرد. جامعه آماری شامل تمامی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی سال ۱۳۹۷ تا پایان سال ۱۴۰۲ می باشد که تعداد نمونه مورد بررسی ۱۴۰ شرکت می باشد. داده های تحقیق با استفاده از نرم افزار Eviews10 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج بدست آمده حاکی از آن است که مدیریت هزینه برای شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار بر روی میزان مدیریت سود آنها نقش کلیدی ایفا می نماید.

کلمات کلیدی

مدیریت هزینه، مدیریت سود، شرکت، بورس اوراق بهادار

^۱ لیسانس حسابداری.

^۲ لیسانس حسابداری

^۳ لیسانس حسابداری گرایش حسابرسی. (Email: Baghdadimorteza123456@gmail.com)

^۴ فوق لیسانس حسابداری. (Email: A.zare73@ymail.com)

مقدمه

مدیریت سود، از مباحثی است که در حوزه سود حسابداری مطرح می شود. پژوهش های اولیه در این زمینه بیشتر بر هموارسازی سود متمرکز بود. به کمک مدیریت سود واقعی مدیران می توانند برای دستیابی به هدف سود مطلوب از آن استفاده کنند. مدیریت سود واقعی روشی است که مدیران برای گمراه کردن برخی ذی نفعان از عملکرد عادی شرکت انجام می دهند تا باور کنند که اهداف گزارشگری طبق عملیات عادی انجام شده است (گونزالزسانچز و همکاران^۱، ۲۰۲۳). مدیریت سود واقعی در مقایسه با مدیریت سود تعهدی دارای مزایایی است، از جمله اینکه حسابرسان به راحتی نمی توانند آن را تشخیص بدهند و دستیابی به هدف سود مطلوب از طریق آن آسانتر است. عیب این روش در این است که می تواند سود را در دوره فعلی افزایش دهد، اما بر جریان های نقدی آتی شرکت تأثیر بسیار بدی دارد (بنسال و همکاران^۲، ۲۰۲۱). بنابراین، ذینفعان باید حتماً این دستکاری را پیش بینی کنند، زیرا تداوم فعالیت شرکت را به خطر می اندازد. در هر صورت، مدیران در انتخاب هر یک از روش های مدیریت سود تعهدی یا واقعی ملاحظاتی دارند و ممکن است برای دستیابی به هدف سود مطلوب، از هر دو روش استفاده کنند (تهو^۳، ۲۰۲۳).

محققان همچنین بیان داشتند که مخارج مدیریت سود، برای این روش ها متفاوت است به طوری که برای شرکت، مدیریت واقعی سود پرهزینه تر است. اما نتایج تحقیقات گراهام و همکاران (۲۰۰۵) بیان می کند که مدیران، بیشتر خواهان مدیریت واقعی سود هستند تا مدیریت اقلام تعهدی. به طوری که ۸۰ درصد، مخارج اختیاری را کاهش می دهند، ۵۵ درصد، پروژها را به تأخیر می اندازند، در حالی که تنها ۲۸ درصد از مدیران، ذخیره در نظر می گیرند. و ۸ درصد از مدیران، رویه های حسابداری را تغییر می دهند (بواجی و منساه^۴، ۲۰۲۲). بنابراین، شواهد حاصل از تحقیق، تناقضی با مخارج بالای مدیریت واقعی سود را نشان می دهد. مدیران، خواهان مدیریت واقعی سود هستند که برای مؤسسه پرهزینه است، زیرا این چنین فعالیت هایی به راحتی کشف نمی شوند (عباس و ایوب^۵، ۲۰۱۹). مدیریت واقعی سود بر خلاف مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی، در کوششی به منظور افزایش سود دوره جاری، عملیات واقعی شرکت را تغییر می دهد. این قبیل اقدامات می توانند منجر به تخریب چرخه عملیاتی عادی شرکت شوند که ارزش آتی شرکت را نیز تحت تأثیر قرار می دهد. تحقیقات جدید نشان می دهد که ورود شرکت ها به مدیریت واقعی سود، تأثیر منفی گسترده ای بر بازده سهام و بازده حسابداری آنان در سال های بعد خواهد داشت. علاوه بر این، تضعیف عملکرد شرکت ناشی از مدیریت واقعی سود، شدیدتر از تضعیف عملکرد ناشی از مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی است (حسن پور، خادمی پور، ۱۴۰۰).

¹ González-Sánchez , , San Juan, Jiménez

² Bansal, Ali, Choudhary

³ Thu

⁴ Boachie , Mensah

⁵ Abbas, Ayub

رشد و توسعه اقتصادی هر کشور، مستلزم تجهیز منابع سرمایه ای و تخصیص بهینه آن به فعالیت های مولد اقتصادی است و تحقق این امر، نیازمند توسعه بخش مالی اقتصاد و به ویژه، گسترش بازار سرمایه می باشد. دستیابی به این مهم نیز جز با بسترسازی مناسب برای ترغیب سرمایه گذاران به مشارکت در چنین بازارهایی، میسر نمی گردد (دارماوان و همکاران^۱، ۲۰۱۹). در این راستا، سرمایه گذاران و سهامداران به اطلاعاتی نیاز دارند که بر پایه آن، قادر به ارزیابی ریسک ذاتی و بازده مورد انتظار سرمایه گذاری های انجام شده و تصمیم گیری درباره خرید، نگهداری یا فروش آن باشند. لذا، در این تحقیق به دنبال پاسخگویی به سوال اصلی تحقیق هستیم که نقش مدیریت هزینه برای شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار بر روی میزان مدیریت سود آنها چگونه است؟

روش تحقیق

روش پژوهش از لحاظ اجرا توصیفی و همبستگی است و از لحاظ هدف کاربردی است. در این پژوهش برای جمع آوری اطلاعات و داده ها از روش کتابخانه ای استفاده می گردد. در بخش کتابخانه ای، مبانی نظری و پیشینه پژوهش عمدتاً از مقالات معتبر مجلات تخصصی فارسی و لاتین و نیز کتاب های چاپ شده در این زمینه گردآوری می گردد. همچنین به منظور جمع آوری داده های مورد نیاز از اطلاعات منعکس شده در صورت های مالی و بانک های اطلاعاتی رایانه ای (نرم افزار ره آورد نوین) استفاده خواهد شد. جامعه آماری این تحقیق کلیه شرکت های پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار تهران در دوره زمانی ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲ می باشد که با استفاده از روش غربالگری اقدام به انجام نمونه گیری از این جامعه شده که تعداد ۱۴۰ شرکت بدست آمده است. تجزیه و تحلیل نهایی نیز به کمک نرم افزار E-Views انجام خواهد شد.

مدیریت هزینه بر مدیریت سود تاثیر معناداری دارد.

مدل رگرسیونی جهت آزمون فرضیه به صورت زیر است:

$$GRWTH_{it} + \beta_6 SIZE_{it} + \beta_6 CFO_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 EM_{it} = \beta_0 + \beta_1 FINC_{it} + \beta_2 AGE_{it} + \varepsilon_{it}$$

EM_{it}: مدیریت سود شرکت i در سال t

FINC_{it}: هزینه مالی شرکت i در سال t

ROA_{it}: بازده دارایی های شرکت i در سال t

LEV_{it}: اهرم مالی شرکت i در سال t

CFO_{it}: جریان نقدی عملیاتی شرکت i در سال t

GRWTH_{it}: رشد شرکت i در سال t

SIZE_{it}: اندازه شرکت i در سال t

¹ Darmawan, Sutrisno, Mardiaty

AGEit: سن شرکت i در سال t

یافته های تحقیق

در این قسمت اول به بررسی متغیرهای تحقیق پرداخته می شود:

جدول ۱- آمار توصیفی متغیرها

متغیر	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
EM (مدل ارزیابی بازار)	۰,۳۰۴	۰,۲۰۲	۱,۹۵۵	۰,۰۰۰۴	۰,۳۱۱	۲,۰۴۴	۸,۱۰۹
FINC (وضعیت مالی)	۰,۰۲۸	۰,۰۱۷	۰,۱۹۹	۰,۰۰۰	۰,۰۲۹	۱,۵۹۲	۶,۳۲۰
ROA (بازده دارایی)	۰,۱۶۳	۰,۱۳۶	۰,۶۷۳	-۰,۵۸۱	۰,۱۶۱	۰,۲۴۱	۳,۶۲۱
LEV (نسبت اهرمی)	۰,۵۲۷	۰,۵۲۶	۱,۸۲۴	۰,۰۳۱	۰,۲۱۴	۰,۴۴۷	۴,۵۸۹
CFO (جریان نقدی از عملیات)	۰,۱۱۴	۰,۰۹۲	۰,۶۸۷	-۰,۴۶۰	۰,۱۴۲	۰,۴۲۴	۴,۰۴۲
GRWTH (رشد)	۰,۵۰۴	۰,۳۹۸	۱۸,۱۶۹	-۰,۹۰۹	۰,۸۲۵	۱۱,۴۸۵	۲۲۱,۱۸۵
SIZE (اندازه شرکت)	۱۵,۲۴۵	۱۵,۰۰۱	۲۱,۵۷۱	۱۱,۳۶۱	۱,۶۸۳	۰,۸۳۵	۴,۱۱۹
AGE (سن شرکت)	۳,۰۷۷	۳,۰۴۴	۴,۰۰۷	۲,۰۷۹	۰,۳۳۳	۰,۴۱۶	۳,۲۴۴
مشاهدات	۱۰۰۱	۱۰۰۱	۱۰۰۱	۱۰۰۱	۱۰۰۱	۱۰۰۱	۱۰۰۱

همان گونه که در جدول فوق ملاحظه می شود، بیشترین میانگین مربوط به متغیر اندازه شرکت و کمترین میانگین مربوط به متغیر جریان نقدی عملیاتی است. همچنین مثبت بودن ضرایب کشیدگی حکایت از این مطلب دارد که توزیع متغیرها از توزیع نرمال بلندتر بوده و داده ها حول میانگین متمرکزتر شده اند.

جدول ۲- آزمون نرمال بودن خطاهای مدل

نوع آزمون	آماره	سطح معناداری	نتیجه آزمون
جارك برا	۴,۶۵۲	۰,۱۲۹	نرمال بودن خطاها

بر اساس نتایج جدول فوق سطح معناداری آزمون جارك برا برابر با ۰,۱۲۹ می باشد که بزرگ تر از ۰,۰۵ است لذا این امر نشان دهنده نرمال بودن خطاهای مدل مذکور می باشد.

جدول ۳- آزمون F لیمر مدل

آماره	Statistic	Prob
Period F	۰,۵۴۳	۰,۳۱۸

بر اساس جدول ۴ فوقو با توجه به اینکه احتمال (Prob) به دست آمده از آزمون F لیمر برابر با ۰,۵۴۳ و بزرگتر از ۰,۰۵ است، لذا به منظور برآورد این مدل از مدل تلفیقی استفاده می شود.

جدول زیر نتایج حاصل از برآورد مدل رگرسیونی آزمون فرضیه تحقیق را با استفاده از نرم افزار Eviews و تخمین حداقل مربعات تعمیم یافته نشان می دهد.

جدول ۴- نتایج تخمین مدل رگرسیونی آزمون فرضیه تحقیق

$EM_{it} = \beta_0 + \beta_1 FINC_{it} + \beta_2 ROA_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 CFO_{it} + \beta_5 GRWTH_{it} + \beta_6 SIZE_{it} + \beta_6 AGE_{it} + \varepsilon_{it}$				
متغیر	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob
FINC	۰,۸۲۲	۰,۲۸۱	۲,۸۴۵	۰,۰۰۰
ROA	۰,۹۰۴	۰,۰۶۲	۱۴,۱۱۵۲	۰,۰۰۱
LEV	۰,۱۹۹	۰,۰۴۰	۴,۶۱۱	۰,۰۰۰
CFO	-۰,۹۱۳	۰,۰۵۳	-۱۵,۷۱۹	۰,۰۰۰
GRWTH	۰,۰۴۷	۰,۰۱۱	۳,۸۸۹	۰,۰۰۰۱
SIZE	۰,۰۱۲	۰,۰۰۵	۲,۱۳۴	۰,۰۳۱
AGE	۰,۰۱۶	۰,۰۱۶	۰,۵۷۸	۰,۵۶۴
عرض از مبدأ (C)	-۰,۰۸۳	۰,۰۸۳	-۱,۰۰۲	۰,۳۱۲
ضریب تعیین = ۰,۴۶۱		ضریب تعیین تعدیل شده = ۰,۴۵۲		
آماره دورین واتسون = ۱,۶۷۲	آماره آزمون F = ۵۲,۲۳۵		احتمال آزمون F = ۰,۰۰۰	

بر اساس نتایج حاصل در جدول فوق P-value محاسبه شده جهت آزمون F برابر با ۰,۰۰۰ و کوچکتر از ۰,۰۵ است و از آنجائی که آماره F اعتبار کلی مدل را نشان می دهد در نتیجه می توان گفت این مدل با احتمال ۹۵٪ معنادار بوده و از اعتبار بالایی برخوردار است. همچنین ضریب تعیین تعدیل شده این مدل برابر ۰,۴۵۲ است. این عدد نشان می دهد که

حدود ۴۶ درصد تغییرات متغیر وابسته، توسط متغیرهای توضیحی مدل قابل تبیین است و از آنجائی که آماره دورین- واتسون مدل برابر با ۱,۶۷۲ است و این مقدار بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، می توان گفت که در مدل خودهمبستگی وجود ندارد.

بحث و نتیجه گیری

اکثر مدیران مالی بر این عقیده اند که اهرم مالی از جایگاه ویژه ای در تصمیم گیری های مدیریت و مدیریت ساختار ترانزنامه برخوردار است. فرایند اندازه گیری سود و نتیجه ی آن، نقش مهمی در اداره ی شرکت دارد و معمولاً کاربران صورت های مالی، اهمیت زیادی برای آن قائل اند. از آنجا که محاسبه ی سود بنگاه اقتصادی متأثر از روش های حسابداری و قضاوت تهیه کنندگان آن است و تهیه ی صورت های مالی به عهده ی مدیریت واحد تجاری می باشد، ممکن است مدیریت، بنا به دلایل مختلف اقدام، به مدیریت سود نماید. مدیریت سود در افزایش و یا کاهش هزینه ی سرمایه ی تاثیر مهمی دارد. مدیریت بر سود می تواند نتیجه عکس بر ریسک مالی داشته باشد. مدیریت سود می تواند ریسک را افزایش داده و سرمایه گذاران را به خطر بیندازد.

کلیه فرایند عملیات و تجميع اطلاعات و نگهداری سوابق و سیستم مالی شرکت ها به صورت مکانیزه و متحدالشکل صورت گیرد و جریان انتقال اطلاعات مالی و عملیاتی مربوط به نتایج معاملات و سرمایه گذاری ها مبتنی بر بهره گیری از فناوری های نوین اطلاعات باشد.

مکانیزم مناسبی برای سازماندهی فرایند استخراج اطلاعات و آنالیز داده ها تدوین شود و معیارها و استانداردهای فنی و مالی جامع و مناسب برای تجزیه و تحلیل اطلاعات ارائه گردد.

تقویت سیستم کنترل داخلی در شرکت ها به منظور حصول اطمینان از صحت عملکرد تقویت شود و کنترل داخلی برای نظارت بر کار هیئت مدیره صورت گیرد.

منابع و مأخذ

حسن پور، مصطفی و خادمی پور، اعظم، ۱۴۰۰، بررسی تاثیر مدیریت سود واقعی بر هزینه سرمایه، دومین کنفرانس بین المللی چالش ها و راهکارهای نوین در مهندسی صنایع و مدیریت و حسابداری، دامغان، ۱-۱۲.

Abbas, A. Ayub, U. 2019 . Role of Earnings Management In Determining Firm Value: An Emerging Economy Perspective. International Journal of Advanced and Applied Sciences, 6(6), 103-116

Bansal, M., Ali, A., & Choudhary, B. (2021). Real earnings management and stock returns: Moderating role of cross-sectional effects. Asian Journal of Accounting Research, 6, 266-280
Boachie , Christopher , Mensah, Emmanuel, 2022, The effect of earnings management on firm performance: The moderating role of corporate governance quality, International Review of Financial Analysis, Volume 83, 102270.

Darmawan, I. P. E., Sutrisno; T., & Mardiaty, E. 2019 . Accrual Earnings Management and Real Earnings Management: Increase or Destroy Firm Value? International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding, 6(2), 8-19.

González-Sánchez , Mariano , San Juan , Ana I. Segovia, Jiménez, Eva M. Ibáñez, 2023, Comparison of the effects of earnings management on the financial cost between companies in developed and emerging European countries, J Corp Account Finance. 2023;1–16.

Thu, Quang Luu, 2023, Impact of earning management and business strategy on financial distress risk of Vietnamese companies, Cogent Economics & Finance , Volume 11, Issue 1, 1-23.

An investigation into the role of cost management for publicly traded companies on their earnings management level

Fateme Habibi¹

Tahmine Ghorbanpour Yasouri²

Morteza Baghdadi³

Masoumeh Zare⁴

Abstract

Accounting provides a bridge for managers to exchange their interests with stakeholders. In particular, companies must comply with accounting standards and stock exchange disclosure regulations. Financial statements are used as a tool to help convey information to investors and other parties. However, in reality, many managers have manipulated financial reports or attempted to adjust earnings to influence the company's stock price, successful IPOs, issuance of new shares, or simply to take advantage of corporate income tax incentives. The purpose of the present study is to investigate the role of cost management for companies listed on the stock exchange on their profit management. This study is a descriptive study with an emphasis on correlational relationships in terms of its applied purpose and in terms of its nature. The present study falls into the field of post-event studies. The statistical population includes all companies listed on the Tehran Stock Exchange between 1397 and the end of 1402, with a sample size of 140 companies. The research data was analyzed using Eviews10 software. The results indicate that cost management plays a key role in the level of profit management for listed companies.

Keywords

Cost management, profit management, company, stock exchange

¹ Bachelor of Accounting.

¹ Bachelor of Accounting.

¹ Bachelor of Accounting with Auditing (Email: Baghdadimorteza123456@gmail.com).

¹ Master of Accounting (Email: A.zare73@ymail.com).